

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Mi zidarji.

Bilo je 15. septembra 1898., ko smo mladi učiteljski vložili prve goldinarje v abiturientski sklad, ki nam je omogočil, da smo julija 1899. priredili v Kamniku koncert v prid Učiteljskemu konviktu.

Raztepli smo se nato po službah širom vse kranjske dežele, toda že prve počitnice smo se ponovno zbrali v Cerkljah k vrtni veselici, ki nam je dones. a znaten preostanek v prid Učit. konviktu. Vsa nadaljna leta se je naše delovanje osredotočalo v konviktu, ki se mu je predvojni kapital polagoma dvigal, a je kljub neumorni požrtvovalnosti stradaljočega učiteljstva dosegel ca 100.000 K predvojnega stanja.

Nesrečna vojna doba je našemu podjetju zabranila potrebni napredek, a sreča naša je bila, da je bila imovina naložena v gospodarskih podjetjih, sicer bi se utegnilo zgoditi, da bi nam vojni moloh vzel zadnji vinar. pristradanega kapitala.

Tovariši, ki jih je težila peza družine, so se polagoma razbremenjevali z izšolanimi otroci, nam drugim, ki smo jih spodraščali, se je pa začel množiti blagoslov božji, ki nas je ravno v najtežji dobi udarjal s šibo najhujših skrbi. Dočim so predvojni tovariši očetje učili otroke živeti ob pol praznih želodcih, je medvojni oče trpel še hujše udarce, in sicer one pomanjkanja stanovanj. Vsak najzanimnejši bajtar je več veljal, kakor učitelj s praznim naslovom brez realiteta premoženja.

Potrkali smo tedaj na našo 25 letno barko s prošnjo, da otvori svoje predale njim, ki so jim dolgih 20 let padale potne srage v sklad siromaštva. Zamajala so se jadra, zaškripalo je sidro, za ječa. i so stroji, up in hrepenenje je navdalo siromake, ki jim je iz slehernega žepa kukal plod podedovanega greha. Toda okoli kapitana so se pojavile osi-

vele glave kralja Matjaža z zastarelini nazori, kapitan je omahnil, življenje v barki je zaspalo, v onih čakajočih je pokalo srce, toda herojska sila kmečkega učitelja je vzdržala tudi to slednje razočaranje.

Naši otroci prehajajo h kruhu preko 30 letnega konviktovega jubileja, toda za nami se množe vrste, dolge in nepregledne, bodoče žrtve organiziranih mestnih gospodinj. Tem slednim veljaj naš boj!

Brez kakršnekoli neodkritosrčnosti smo se zbrali novi zidarji 27. septembra k sestanku, da se pomenimo, če bi bili kos prenovljenemu načrtu.

Posamezna Učit. društva so stavila na razpolago najboljše sile, v ognju preizkušene narodne delavce. Niso to imena, ki bi jih prvič čuli, ne imena razdiračev dosedanjega dela, pač pa mož, ki so se s srčno voljo okrenili starega sidra, da zaplovejo preko mostu zdihljajev na širo ravan gospodarsko stanovske neodvisnosti.

Oživela je armada sobojevnikov, pripravljena so vesla in kopja, sidro je dvignjeno, tam v daljavi pa se leskeče svetla točka: otok odrešenja, naš dom, naša matica.

Vemo, da bo premostiti še marsikakih ovir, žrtvovati marsikako glavo, pretočiti še dokaj zaostalih solza, spiti še marsikako grenko kupo. Zavedamo se tega, ne plašimo se ničesar, zato pogumno za nami vi splavarji, ki vam je na resnem delu, ne proslavljanju imena.

Stalna članarina je naše bogastvo, naša mora. na podpora, naš bodoči gospodarski program je sila, ki dvigne našo moč, prosvetni program neizčrpljiv vir duševnih in gmotnih dohodkov, vsepobna požrtvovalnost pa bodi glavni steber bodoče zgradbe, tridesetletnega hrepenenja.

J. L.

Šolski zakon — ponavljalna šola in kmetijski stan.

»O, ta ponavljalna šola!« Tako je najbrže vzkliknil »tovariš z dežele«, ki piše o ponavljalni šoli v 39. šte. letošnjega Tovariša z ozirom na novi šolski zakon o osn. šolah. Tak vzklik napravi večina tovarišev in tovarišic na deželi v dobi pred pričetkom te šole, ki je ravno zdaj in za dobe le-te.

Ponavljalna šola na deželi je bila od nekdaj, od kar obstoji, za učiteljstvo nekako, lahko rečem, največje breme, povzročujoča učiteljstvu največje križe in

težave, jezo in nevoljo, ne morda radi ur, katere je učitelj(ica) vezan na to šolo in radi morebitnega truda s pripravljanjem na ta pouk. Ne, to ni vzrok gnevu napram tej šoli, ampak glavni in največji vzrok te nejevolje od strani učiteljstva je tičal in tiči še danes v neuspehu kljub vsemu trudu posameznikov, ki so poskušali uporabiti ravno v tej šoli vse svoje učiteljske zmožnosti.

In tako je bilo večini, da je nazadnje vsak učitelj(ica) ko je spoznal brez-

uspešnost svojega truda, spolnil predpisane ure, ne da bi se še nadalje vnel zanj.

Nepoznavalec razmer na deželi, ker le tu obstoji ponavljalna šola, bo valil krivdo na učitelja, a. to po vsej krivici. Postavodajalec svojedobno, ko je sklepal o tem zakonu ali odredbi o ponav. šoli, je imel brez dvoma dober namen, misleč, da mladina, prestopivša v ponav. šolo, si je pridobila vse potrebno znanje, ki ga nudi ljudska, sedaj osnovna šola otroku z dvanajstim letom starosti, dovršivši najvišji razred, najvišjo skupino in oddelek kategorije pohajajoče šole.

Ko bi bilo to v resnici, bi bila pon. šola vse nekaj drugega, lahko se reče »ideal« in ne balast ali breme za učitelja(ico) in največ tudi za otroke. Dosihdob so večini prihajali v ponav. šolo otroci, ki so dovršili dvanajsto leto starosti, ne oziraje se na njih znanje in sposobnost. Temu pa ni iskati krivde pri učiteljstvu ampak v sistemu, posameznih šolskih oblasti žalostne preteklosti, od krajnega do najvišjega šolskega sveta.

Kraj. šol. svet, odnosno predsednik je rekel: otrok je star 12 let in ta je obveljala pri vseh nadrejenih šolskih oblastih kljub vsemu upravičenemu ugovarjanju od strani učitelja.

Dalje so v mnogih krajih, na večini šol, do najnovejše dobe silile k popustljivosti učitelja samega z ozirom na tesne šolske prostore, ko skoraj ni bilo možno spraviti novincev in drugih šoloobveznih otrok pod streho. Da se napravi prostor drugim, se je tem spregledalo vse, samo da je bil dosti star, t. j. 12 let.

In navsezadnje učiteljev žalostni gmotni položaj, poln skrbi za obstanek in preskrbo družine, si naj pri tedanjih razmerah nakopava še sovraštvo ljudstva, ko ni imel niti tam zaslonbe, kjer bi moralo biti največ ležeče na dobrem in uspešnem napredku znanja in ljudskega občega napredka in občje prosvete.

Vsled vseh teh razmer je postala ponav. šola, ne šola za ponavljanje, utrjevanje in razširjanje potrebnega znanja, naravno, kar sem že prej omenil: breme za učitelja in deloma tudi za otroke, ker so prestopali doslej v to šolo otroci s tako različnim znanjem in neznanjem.

Boljši otroci so se dolgočasili, če se je gledalo na slabše in bolj slabe, ali take, ki prav nič ne znajo. In narobe, če se je vpoštevalo dobre, so zopet ti zdehali, ker niso mogli pouku slediti. In tako je nastala v tej šoli nepazljivost, iz te nazadnje nemir in navsezadnje omalovaževanje pri vseh, tudi pri onih, ki so bili v

PODPIRAJTE PROSVETNI SKLAD!

LISTEK.

Viktor Pirnat:

10. oktober.

(Misli Korošca ob petletnici plebiscita.)

Dan prokletstva — dan nesreče!
Vsaka misel zatrepče
ob spominu na ta dan!
Bo li kmalu maščevan?!

Rodna zemlja nam je tuja,
tujec naš je gospodar,
ki mu družega ni mar,
kot da se beseda tuja
vcepja v srca naših malih,
krepkih dečkov, deklic zalih,
da pozabijo svoj rod
v šoli in doma — povsod.
Sladki jezik tužne majke
tuja bo jim govorica —
če jo treba bo rabiti —
pordeče sramu se lica...
Zdaj ponižan, zaničevan
rod naš strt bo, v prah steptan,
če tam onstran Karavank,
te nasilne naše meje,

drugi veter ne zaveje
ter potrga sužnih zanj.

Toda — kaj je ptiču v gozdu
do tovariša jetnika! —
Da le njemu solnce sije,
blizu kletke ga ne mika.
V kletki ptiček toži, tarna,
ptič svobode beseduje...
Da bi mislil vsaj iskreno! —
V kletki ne bilo bi huje!

Svoboda — beseda sladka,
kar nam bila si prekratka,
to si drugim vse preveč:
p az omotično drveč!

Je pozabljen Korotan,
zibelka slovenske slave —
kdo še misli na dobrave,
kjer Slovenec je teptan!?

Krka, Drava, Bela, Zila,
boš še dolgo se solzila?

Gospodstvo naše polje,
kdaj bo tudi tebi bolje?!

Mar nas čaka res le smrt —
in naš rod naj bo zatrt?!

Nočemo umreti,
hočemo živeti,
saj je sila v nas dovolj!
Vi pa nas podprite
s srcem nas bodrite.
da nekoč nas bo dovolj,
ko pozove na pokoli
tromba kralja Aleksandra
tužno rajo onkraj Soče,
tužne brate Korotance!

Šine blisk črez naše klance,
smrtni boben zaropče —
vsi pod vodstvom Aleksandra
na pokoli, na divje klanje!
To bo sveto naše zvanje:
»Za svobodo v boj mi vsi!
Kdor je z nami, naj živi,
smrt sovragu prinesimo,
saj dovolj pod njim trpimo!«

Bratje iz svobodne zemlje!
Naj ljubezni bratske žar
tudi nas tam »preko« objemije!
Dajte nam ta mali dar!

Lažje nam bo pretrpeti,
nam, ki nočemo umreti,
nam, ki hočemo živeti
in ki hočemo imeti
Peterčka na knežjem stolu,
na slovenskem tam prestolu,
na Kosovem našem slavnem,
tam pri naši Gospe Sveti!

Od Celovca do Soluna
zlim sosedom bo gorje:
naše bo tedaj morje
tam od Soče pa do Drača
in pod eno bode streho
vsa jugoslovenska brača!

Dvakrat da, kdor hitro da,
nujna le pomoč izda.

Ne oklevaj, ne odlašaj,
vragu le ne prizanašaj —
beli orel, razpni krila,
krila svetla, ponosita,
dvigni se prek skalnih sten!
Naj polet bo trd, jeklen,
maščevalen — blagodat —
vsaj se snide z bratom brat!

Javite še naročnike za Zvonček. Čakali bomo s stavkom do 15. t. m.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Nemčije.

—n Pedagoški in učiteljski listi v Nemčiji. Na zadnjem učiteljskem zborovanju rad. okraja je neki tovariš odločno trdil, da naše šolstvo napreduje. To je zelo razveseljivo, toda, trditelj ni dokazana. Hrepenenje nas vseh je, da dvignemo naše šolstvo, a napredek moramo meriti s primerami šolstva drugje. Mnenja sem, da lahko vzamemo tu za vzgled Nemčijo. Tam je zanimanje za domače in inozemsko šolstvo, veliko in obče, ker ta država hoče vzgojiti nov rod, ki bi imponiral vsemu svetu.

Odsev tega delovanja so mnogoštevilni pedagoški listi. Poštni seznam jih izkazuje nad 300.

Če se hočemo poglobiti v dejansko stanje tega šolstva, si naročimo pred vsem nekaj pedag. listov iz Nemčije. Tedaj bomo kmalu na platformi za presojo našega dela in našega uspeha.

Pribiti pa moram takoj, da imamo sami tudi precej odličnih šolnikov, ki so nam v čast. Sledimo tem možem. Ne uživamo samo plod njihovega truda. Sami stopajmo po njihovih poteh in cena našega življenja bo višja. Lotimo se dela na pedag. polju! Tvorimo posamezne skupine znanjaželjnih tovarišev(ic) in razpravljajmo na sestankih naše probleme. Posledica bodo predavanja, širjenje obzorja ter občega zanimanja za šolstvo in vseobči napredek, katerega se bomo veselili mi in naši potomci.

Učitelji smo stanice, od katerih zavisi vse delo. Če so te stanice v zvezi s plodovitostjo, je razvoj krepak in vseobči, napredek blagoslovljen.

Le od spodaj prihaja napredek, od zgoraj redko kedaj. Ker država bo j mačehovsko skrbi za našo izobrazbo, se izobrazujemo sami! Saj bo to znanje globlje in dragocenejše, kot pa znanje, ki smo si ga pridobili na raznih zavodih, ko še nismo bili popolnoma dozoreli. V zmislu svojih vrstic navajam nekaj vodilnih pedag. listov. Ti so:

1. »Die Arbeitsschule«. Založništvo: Quelle & Meyer, Leipzig. Izdajatelj: univ. prof. Scheibner. (Ta časopis kaže svežo, moderno strujo.)

2. »Neue Bahnen«. Založn.: Dür'sche Buchhandlung, Leipzig. (Ta list je vodil reformno delo v zadnjih 15. letih.)

3. »Die neue Erziehung« od Pavla Oesterreich. Založn.: Schwetschke & Sohn, Berlin W. 30, Freisingerstraße. (Ta list je glasilo odločnih šolskih reformatorjev.)

4. »Deutsche Lehrerinnen-Zeitung«. Organ splošnega nemškega društva učiteljic. Založn.: Herbig, Berlin W. 35 Flottwellstr. 4.

5. »Preussische Lehrerzeitung«, izdaja prusko učiteljsko društvo, Magdeburg, Breiterweg 214.

6. »Pedagogische Post«, kat. list za vzgojo in izobrazbo. Založn.: Märkische Vereinsdruckerei Schürmann & Klagges, Bochum. Mühlenstr. 12.

7. »Pharus«. Kat. časopis za orijentiranje splošne pedagogike. Založn.: Ludvik Auer, Donauwörth.

8. »Die Volksschule«. Založn.: Julii Beltz, Langensalza.

9. »Pedagogische Warte«. Založn.: W. A. Ziekfeldt, Osterwieck a/Harz.

10. »Kindergarten«. Založn.: Quelle & Meyer, Leipzig.

11. »Die Hilfsschule«. Založn.: Karl Marhold, Halle a/Saale.

12. »Die Berufsschule«. Založn.: Julius Beltz, Langensalza.

Tovariši in tovarišice! Vzemimo si naročite nekatere izmed navedenih listov, začetkom lahko brezplačno na vpogled. Seznanjajmo se s tujino, da bomo svojo domačijo še bolj ljubili, zanjo delovali in živeli. Leo P.

Iz Čehoslovaške.

—čh Oster boj hoče napovedati češko učiteljstvo vsakemu, ki bi ga hotel izriniti iz paritetnega zakona, češ da je ta zakon zanj to, kar je delavstvu 8 urni delavnik.

—čh V šol. letu 24—25 je bilo na Češkem 20.233 razredov — 13.499 čeških in 6734 nemških. Državni šolski svet je sedaj reducirjal 934 čeških in 563 nemških razredov, kar znaša 7.4% od vseh. Učiteljstvo stoji na stališču, da se to ne bi smelo izvršiti, ker so učenci zrasli v dobi go-

spodarske in socialne bede, in radi tega ne smejo biti razredi prenapolnjeni.

—čh Organizacija ZUS stoji na stališču, da se morajo učiteljske plače izjednačiti z onimi državnimi uradniki.

—čh Diskusija češkega učiteljstva o poddržavljenju šolstva. Tako piše tov. Josef Černý v spisu »Škola a učitelstvo v poměru ke státu a státní správě« o bojazni proti temu, da bi učitelj postal samo uradnik in bi se tako postopalo z njim, ker bi to bilo na škodo učiteljstva, šole in naroda ter škodo, ki bi jo povzročil centralizem šolstvu. Večina učiteljstva je za poddržavljenje, ker čuti nesigurnost svojega pravnega in materialnega položaja in se boji, da bi ne bilo dovolj preskrbljeno za kritje plač, ker prejemi nikoli niso dovolj osigurani v budgetu. Država prispeva sedaj 7, deželni odbor pa 1 osmino za učiteljske plače.

—čh Plenum čeških učiteljskih društev ZUS je sprejel 30. VI. resolucijo, da se 10.000 učiteljev in učiteljic iz ZUS prostovoljno prikladi in stopi z vsem navdušenjem v službo propagatorjev napredka, duhovne in nravsvene povzdige ter demokratične ideje med čsl. narodom. V resoluciji je proglašen rimski klerikalizem za največjega sovražnika države. Katol. škof Kašpar v Kraljevem Gradcu, ki je v pastirskem listu radi tega napadel imenovano učiteljstvo, je dobil v »Češ. Učit.« krepak odgovor. — V Č. pri Plznu so se starši poslužili tozadevnega zakona. Zato je v tamkajšnji šoli veronauk ukinit.

—čh 11. oktobra — na smrtni dan češ. heroja Žižke — se bodo vršile velike proslave. Učiteljstvo sodeluje z veliko vneto pri teh proslavah in zahteva, da postane tudi ta proslava enaka Husovi, tradicionalna v republiki ter da se jo praznuje vsako leto kot narodni praznik.

—čh Zelo interesanten je v zadnji številki »Čes. Učitelja« članek, ki opisuje plačilni sistem češ. tvorniškega posestnika F. Bata, ki ga ta zamišlja za češ. učitelje in s katerim hoče zvečati delavnost učiteljstva. (Kakor da je učitelj stroj, otrok pa mrtvo blago!) A iz mnogih ozirov — posebno onih na državo — je učiteljstvo proti takemu »amerikanizmu«, pač pa zato, da bi bili odstranjeni vzroki, ki tvorijo brez krivde učiteljstva zapreke pri vzgoji in pouku.

—čh V isti številki najdete tudi ponatisnjen odstavek »Demokracija* ali anarhija« iz Masarykove knjige »Svetovna revolucija«. Filozof in državnik se tu predvsem izreka za odpravo političnega indiferentizma (a ne v strankarskem smislu, temveč z ozirom na zanimanje za zakonodajo in upravo!) in se zavzema za večje zanimanje za državno upravo. Po Masaryku tvori tak indiferentizem podlago absolutizmu.

—čh Prosvetno ministrstvo namerava odpreti novi tip šole na Češkem — Pedagoško akademijo, ki bo namenjena za učitelje osnovnih šol.

Iz Rusije.

DRAGO HUDE:

ŠOLSKI ZAKON V RUSIJI.

(Dalje.)

Kakor razvidi vsakdo iz navedenega, je šola v Rusiji do ožena samo za proletarce in delavce. Otroci drugih družin se ne sprejemajo. ako »šolska mreža ni dovoljno razširjena«. V Rusiji tedaj niso vsi ljudje enakopravni, kar je vendar glavni pogoj socialističnih in komunističnih načel. V tem zakonu se gotove razredne kaste favorizirajo, kar bide v obraz vsaki poštenosti. Boljševiki so podrlj caristično Rusijo, češ, da jo hočejo popraviti, modernizirati ter obnoviti v modernem smislu, pa so ji dali tak zakon za šole, ki bi se ga sramovali Turki in zamorci. Največja sramota je, komu braniti pot do izobrazbe. Pod carjem tega ni bilo!

V sedanjih Rusiji stopajo dijaki z desetletno šolsko izobrazbo na vseučilišče, medtem ko je po vseh kulturnih državah predpisana doba 12 let. Ta čas gotovo ne zadostuje, da bi učence v toliko usposobili, da bi mogli slediti predavanjem na univerzah. Ali pa so degradirali tudi univerze ter jim določili manjši delokrog.

Pojem »delovna šola« znači industrijsko in kmetiško šolo in stoji tedaj taká šola popolnoma v profesionalnem absolutizmu. Vsi drugi, ki se hočejo po-

svetiti drugim meščanskim stanovom, ne najdejo v teh šolah dovolj splošne izobrazbe.

V gornjem zakonu manjka odredba o obveznem šolskem obisku. Tudi to znači, da sovjeti ne mislijo pospeševati splošne izobrazbe ruskega ljudstva, ker k temu nikogar ne silijo. Res je, da taka točka o obveznem šolskem obisku znači,

da narod ni še dovolj prosvetljen, ker ga je potreba siliti v šolo. toda do sedaj še ni na svetu takega naroda, ki bi lahko pogrešal tega člena. Ali pa morda mislijo sovjetski komisarji, da je taka država Rusija, iz katere je zbežala vsa inteligenca.

(Dalje prih.)

Učiteljska Samopomoč — naša stanovska zavarovalnica.

Društvo ima 1536 članov. — Posmrtnina znaša že Din 7680. — Sprejemne pristojbine so nizke, največ od Din 25 do Din 74. — Članski prispevek za smrtni slučaj samo Din 5. — Pri najdaljšem vplačevanju ne plačaš niti polovice zneska, katerega si zagotoviš z dnem sprejema. — Članstvo se lahko dvigne na 3000 do 5000 članov. Posmrtnine bo potem Din 15.000, do Din 30.000. — Vsak učitelj (profesor), vsaka učiteljica, soproga ali vdova učitelja (profesorja) naj bo član Učit. Samopomoči! — Priglasite in vpišite se takoj! — V ZADNJI SEJI JE BILO SPREJETIH 378 NOVIH ČLANOVI!

NOVA PRAVILA.

I. Ime društva.

§ 1.

Društvo se imenuje »Učiteljska samopomoč v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev«.

II. Namen društva.

§ 2.

Društvo ima namen, po smrti družtenikov dati zakonitim dedičem podporo, da se obvarujejo pred najbližjo stisko in bedo.

§ 3.

a) Po družtenikovi smrti izplača — brez ozira na slučaj smrti — društveno načelstvo po sprejemu uradnega mrtvaškega lista in društvene sprejemne listine zakonitim dedičem tolikokrat po 5 Din, kolikor šteje društvo članov, čeprav do tega časa še vsi niso vplačili doneskov.

b) Pravico do podpore imajo:

1. Družtenikova vdova, oziroma vdovec družtenice;

2. po družteniku-vdovcu, oziroma po družtenici-vdovi otroci;

3. po družtenikih, ki nimajo otrok in niso oženjeni ali omoženi zakoniti dediči, katere imenuje dotični družtenik v sprejemni listini ali v posebnem pismu društvenemu načelstvu. Ako se oženi, oziroma omoži družtenik, izgubi ta izjava veljavo, če se glasi v korist kakih drugih oseb kot ženi, oziroma možu in če po svoji poroki ne odloči drugače. Ako ni zakonitih dedičev, ali pa če se odpovedo podpori, pripada vsa dediču določena gotovina rezervni podporni zalogi.

c) Odstop ali ceslja družtenikovim dedičem pripadajoče podpore ni mogoče ter se tudi ne more rubiti.

III. Sredstva, da se dožene namen.

§ 4.

a) Vsak družtenik plača po smrti enega družtenika donesek za prihodnji slučaj smrti. Za prvi slučaj plača pri sprejemu v društvo.

b) Plačati se mora tekom enega meseca po družtenikovi smrti, ki se razglasi v učiteljskih glasilih, oziroma se naznani družtenikom na njih stroške po pošti.

c) Ako se slučaj smrti ponavljajo pogosto drug za drugim, je treba te zneske na poziv društvenega načelstva odposlati v 14 dneh, oziroma tudi v 1 tednu po objavljeni smrti.

d) Družteniki, ki ne plačajo v teh obdobjih dolžnih zneskov s pristojbinami vred, se izključijo iz društva po trikratnem brezuspešnem pismenem opominu v navadnih razmerah v vsakokratnih presledkih po 14 dni, a v nujnih slučajih po en teden ter izgube vse pravice družtenikov.

§ 5.

a) Da more društvo izpolnjevati svoje dolžnosti, četudi se hitro ponavljajo slučaj smrti, se ustanovi rezervna podporna zaloga.

b) V to plača vsak družtenik do meseca februarja vsakega leta 2 Din; v rezervno podporno zalogo pripadejo tudi vsa doplačila družtenikov (§ 7.), darila itd.

§ 6.

a) Vpisnine se plača 10 Din, ta se porabi v društvene izdatke.

b) Za upravne stroške plača vsak družtenik pri prvem slučaju smrti v letu 4 Din; preostanki pridejo v rezervno podporno zalogo.

c) Vsa vplačevanja se pošiljajo društvenemu načelniku.

IV. Ustanovitev društva.

§ 7.

a) Družteniki morejo biti učitelji, njihove žene in pa učiteljske javnih in zasebnih šol v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki svoj pristop naznanijo načelstvu.

b) V društvo se sprejmejo le oni, ki še niso stari nad 45 let in so ob času priglasitve zdravi. V dvomljivem slučaju more društveni odbor zahtevati od priglasenca zdravniški certifikat. Priglasenci plačajo poleg doneskov, v § 6. določenih, še pristopnino, ki se ravna po starostnih letih, in sicer:

od 20—25 let	1 Din
« 25—30 »	5 »
« 30—35 »	20 »
« 35—40 »	30 »
« 40—45 »	50 »

c) Izključeni in prostovoljno izstopivši družteniki morejo zopet vstopiti v društvo, če doplačajo vsa od izstopa zaostala vplačila.

d) O sprejemu v društvo sklepa društveni odbor; če koga ne sprejme, mu ni treba navesti vzrokov. Dotične pritožbe razsoja občni zbor.

V. Sedež društva.

§ 8.

Sedež društva je ondi, kjer biva vsakokratni društveni načelnik.

VI. Posebne pravice in dolžnosti družtenikov.

§ 9.

a) Vsak družtenik ima aktivno in pasivno volilno pravico v društveno vodstvo, se sme ude-

leževati občnih zborov, staviti predloge in navsvete ter glasovati.

b) Družteniki, ki so izstopili iz učiteljske službe, ostanejo še dalje toliko časa v društvu, dokler izpolnjujejo društvena pravila.

c) Ako ne more družtenik zaradi mobilizacije izvrševati svojih dolžnosti, se ne izključi iz društva, temveč se v slučaju njegove smrti izplača dedičem podpora po odtegnjenih zaostalih vplačilih; če se pa vrne, mora doplačati vsa zaostala doplačila.

d) Prostovoljni izstop iz društva se mora pismeno javiti društvenemu načelniku.

e) Prostovoljno izstopivši in izključeni družteniki morajo doplačati vsa zaostala vplačila; iztirjati se morejo tudi sodnim potom.

VII. Društveno vodstvo.

§ 10.

a) Društveno vodstvo oskrbuje odbor. Odbor sestoji iz načelnika, njegovega namestnika, tajnika, dveh odbornikov in treh namestnikov, ki nadomeščajo glavne odbornike v vsakem slučaju.

b) Vse odbornike in namestnike voli občni zbor z nadpolovično večino glasov za dobo treh let. Izstopivši odborniki in namestniki se smejo zopet voliti.

c) Občni zbor voli tudi tri pregledovalce računov, ki imajo nalog, pregledati društvene knjige in račune pred občnim zborom in enkrat nenadoma med letom ter o tem poročati občnemu zboru.

§ 11.

a) Društveni načelnik, ako ne utegne — pa njegov namestnik — zastopa društvo na zunaj, izplačuje v imenu društva vsa plačila, prejema vsa vplačevanja, vodi vsa zborovanja, shranjuje društvena pisma in imetje ter podpisuje s tajnikom vsa društvena pisma in naznanila.

b) Tajnik opravlja vsa pisemska opravila in podpisuje z načelnikom vsa društvena pisma in naznanila.

c) Odborovi sklepi so veljavni, če so navzočni z načelnikom vred trije člani odbora. Odbor sklepa z nadpolovično večino glasov pričujočih odbornikov; kadar je enoliko glasov, odloči načelnik.

VIII. Občni zbor.

§ 12.

a) Občni zbor je vsako tretje leto navadno takrat, ko se vrši kongres Udruženja Jugoslovanškega Učiteljstva. Odbor skliče občni zbor in sestavi dnevni red. Sklepen je, ako je zastopano 20 družtenikov. Ako ni sklepčen občni zbor, se skliče čez pol ure drugi, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih družtenikov. Občni zbor sklepa z relativno večino glasov; kadar je enoliko glasov, odloči načelnik. Načelnik se voli z listki, način volitve drugih odbornikov odločuje občni zbor od slučaja do slučaja. Ako se pri dveh volitvah ne doseže nadpolovične večine, pride do ožje volitve; kadar je enoliko glasov, odloči žreb.

b) Izredni občni zbori se sklicujejo:

1. Kolikokrat se zdi potrebno odboru ali pa pregledovalcem računov.

2. Ako ena tretjina družtenikov to zahteva in naznani odboru predmet, o katerem naj se razpravlja na izrednem občnem zboru.

c) Redni predmeti, ki jih more imeti vsak občni zbor, so:

1. poročila;

2. sklepanje o onih družtenih zadevah, ki so na dnevnem redu;

3. sklepanje o pritožbah izključenih družtenikov ali onih učiteljev in njihovih žen in učiteljic, katerim se je odrekel pristop;

4. volitev odbora in pregledovalcev računov;

5. predelanje pravil in razpust društva.

IX. Društveni prepri.

§ 13.

Prepire o družtenih zadevah med družteniki razsojajo sodniki. Vsaka stranka voli dva zastopnika izmed družtenikov in ti volijo petega načelnikom.

X. Razdruženje.

§ 14.

a) Ako se dozna, da društvo ne more dalje obstojati, se skliče le v ta namen izredni občni zbor, pri katerem mora biti navzočna vsaj polovica družtenikov; od teh morata glasovati dve tretjini za razpust društva.

b) Ako se po dvakratnem sklicanju ne udeleži izrednega občnega zbora polovica družtenikov, se sklepa pri vsakem številu navzočnih družtenikov z dvotretjinsko večino.

§ 15.

Ako preneha društvo prostovoljno, ali če ga razpusti pristojna oblast, se razdeli društveno imetje med družtenike, ki so še pri društvu, po razmerju časa, v katerem so bili pri društvu.

§ 16.

Na pečatu je naslov: Društvo »Učiteljska samopomoč«.

Pričujoča pravila je odobrilo ministrstvo za notranje zadeve oddelek za Slovenijo z odlokom z dne 8. maja 1925., števil. 2479.

Naročajte vse knjige pri Učiteljski knjigarni!

Pravilnik

pokrajinskega odseka 'Pravne zaščite učiteljstva' UJU pov. Ljubljana.

I. Namen.

Čl. 1. Pravna zaščita ima nalogo:
a) zbirati točne podatke o vseh krivicah, ki se dogajajo našemu stanu kot celoti potom državnih in samoupravnih oblasti, tiska in javnega mnenja ter organizirati po lastni prevdarnosti primerno zaščito oziroma obrambo;
b) vplivati potom poverjenjstva, lastnega tiska in dnevnega časopisa ter potom poslaniških klubov ozir. poslancev na sestavo oziroma izpremembo prosvetnih in onih splošnih zakonov in uredb, ki se dotičejo vitalnih interesov prosvete, šole in učiteljstva;
c) nuditi organiziranim članom na njihovo zahtevo
a) pravne nasvete,
b) dejansko pravno pomoč in varstvo pri vseh sodnih in izvensodnih oblastvih.

II. Sestava odseka.

Čl. 2. Pokrajinski odsek sestoji iz dveh oblastnih odsekov:

a) ljubljanskega za območje ljublj. oblasti;
b) mariborskega za območje mariborske oblasti.

Čl. 3. Vsak odsek ima 5 stalnih od pokrajinske skupščine za dobo 3 let izvoljenih članov.

Čl. 4. Vsak oblastni odsek si izbere iz svoje sredine načelnika, njegovega namestnika, tajnika, blagajnika in določa od slučaja do slučaja poročevalca.

III. Delokrog funkcionarjev.

Čl. 5. Načelnik sprejema vse dopise, sklicuje in vodi sejo, zastopa odsek na zunaj, hrani odsekov pečat in skrbi za nemoteno redno poslovanje; podpisuje vse spise in zapisnike.

Čl. 6. Tajnik oskrbuje pisarniške posle, sestavlja poročila za stanovski tisk, spišuje in sopolpisuje zapisnike ter podaja poročila o odsekovem delovanju.

Čl. 7. Blagajnik vodi vse v njegovo področje spadajoče knjige in račune, sprejema in izdaja v izplačilo nakazani denar in sopolpisuje z načelnikom vse spise, ki se nanašajo na denarne zadeve. — On tudi sestavlja in podaja poročila o odsekovem gnotnem stanju.

Čl. 8. Poročevalec sprejema v izvršitev poverjene pravne slučaje, jih prouči ter stavi primerne predloge za njih pravno rešitev; manj važne pa rešuje sam, po potrebi tudi potom predsednika pristojnega učiteljskega društva.

IV. Notranje poslovanje.

Čl. 9. V izredno važnih stanovskih načelnih slučajih zborujeta oba odseka skupno menjaje v Ljubljani in Mariboru, oziroma v kraju, kjer zboruje širji sosvet ali pokrajinska skupščina.

Take seje sklicuje načelnik odseka, iz kolega sredine je zadeva izšla, a vodi jih domači načelnik.

Čl. 10. Udeležba ob takih skupnih sejah je za vse člane obeh odsekov obvezna; pokrajinski odsek je pri vsakem številu prisotnih članov sklepčen.

Čl. 11. Potne in druge stroške izplačuje vsak odsek svojim članom.

Čl. 12. Lokalne seje se vrše po potrebi.

Čl. 13. Na sejah se predela došli material in se ga odkaže poročevalcem v smislu čl. 8.; odobre se tudi poročila in predlogi poročevalcev.

Čl. 14. Za izvršitev po odseku odobrenih sklepov se sme referent posluževati po potrebi tudi od odseka določenega odvetnika oziroma drugega strokovnjaka ali pa tudi predsednika pristojnega učit. društva.

Čl. 15. Odsek je sklepčen, če so navzoči vsaj 3 člani, med katerimi pa morata biti načelnik ali njegov namestnik in poročevalec; sklepa z nadpolovično večino, ob enakem številu glasov odločuje načelnik.

Čl. 16. V rubriki »Učiteljski pravnik« našega stanovskega glasila razglašajo vsak obl. odsek vse odločitve in razsodbe načelnega pomena in daje pravna pojasnila splošnega značaja.

Čl. 17. V »Obrambnem vestniku« pa priobčuje le slučaje, ki služijo splošno učiteljstvu v informacijo in orijentacijo in načelno zavrača vsako polemiko.

V. Obrambni sklad.

Čl. 18. V svrhu gnotnega poslovanja obeh oblastnih odsekov plača vsak organizirani član skupno z ostalo društveno članarino v obrambni sklad letni znesek, kojega višino določa pokr. skupščina.

Čl. 19. Odsekovi dohodki pa so tudi:

1. prostovoljni doneski članstva, ki prejme ugodno rešitev svoje zadeve ali nasvet;
2. globe in prostovoljni doneski od razsodb in poravnanih in
3. volila in darila.

Čl. 20. Morebitni primanjkljaj obl. odsekov krije poverjenjstvo v Ljubljani, ki daje tudi v slučaju nujne potrebe predujme na račun članarine.

Čl. 21. O svojem denarnem poslovanju polaga odsek letni obračun poverjenjstvu najkasneje do Velike noči vsakega leta.

Čl. 22. Pravni slučaj, ki so načelne važnosti za vse učiteljstvo, se izvedejo izključno na stroške odseka, v vseh ostalih slučajih pa odloča pokrajinski odsek, ali nosi celotne oziroma v ozira vrednih slučajih delne stroške prizadeti član. Oblastni odsek odloča, je-li podan prvi ali drugi slučaj.

Čl. 23. Prizadetemu sme obl. odsek dovoliti odplačevanje v zaporednih mesečnih obrokih.

VII. Pravna pot.

Čl. 24. Kdor išče pravne pomoči pri odseku, naj se obrne na vsakokratnega načelnika pristojnega odseka ter pridene zakonito pooblastilo, da je plačnik nastalih stroškov in da sme odsek po potrebi najeti tudi pravnega zastopnika.

Čl. 25. Vsakdo je odgovoren tudi za istinitost svojih navedb ter je dolžan staviti odseku na razpolago vse, kar je za pravilno presojo danega slučaja potrebno.

Čl. 26. Kdor je odstopil svojo zadevo odseku, je dolžan, da niti v javnosti niti privatno ne podzvamé ničesar, kar ni dogovorno z odsekom.

Čl. 27. Odsek izda o vsakem pravnem slučaju prizadetemu članu pismeno obvestilo o uspehu s pripombo, na čigave stroške se je postopanje izvršilo. O načelnih razsodbah obvesti tudi poverjenjstvo in stanovski tisk.

Čl. 28. Pravno varstvo se odtegne brez vsake obveze:

1. Kdor poda neresničen, potvoren opis pravnega slučaja, kakor tudi kdor zamolči važne okolnosti, ki bistveno spreminjajo položaj;

2. Kdor podzvamé v pravem slučaju, ki ga je izročil odseku, kakršnekoli pravne korake brez vednosti oziroma proti volji odseka;

3. Kdor se brani izpolniti obveze čl. 24.

Čl. 29. Pravno varstvo se odklanja, a se članom pomaga s pravnimi nasveti:

1. pri tožbah zaradi žaljenja časti, če ni bil žaljen kot uradna oseba oziroma v zvezi s svojo službo;

2. pri tožbah zaradi telesnega kaznovanja otrok.

Čl. 30. V disciplinarnih zadevah prevzema odsek pravno varstvo le v načelnih slučajih, če se je izvršila kršitev zakona. V ostalih disciplinarnih zadevah kakor tudi v zadevah imenovanj in kvalifikacije odsek načelno ne posreduje.

Čl. 31. Vsako posredovanje pa že v naprej odklanja v vseh slučajih, ki niso v skladu s stanovsko častjo in učiteljskim poklicem.

Čl. 32. Odsek je upravičen zaprošeno posredovanje brez nadaljnj utemeljitve odkloniti, sklicevaje se zgolj na čl. 31. —

V zmislu sklepa pokrajinske skupščine »Pov. UJU Ljubljana« v Sošanju (glej »Učit. Tov.« št. 27. t. 1. resolucije in »Učit. Tov.« št. 29. sklepe — pravno obrambni odsek) točka 3. priobčujemo gornji pravilnik, da okrajna učiteljska društva in poedinci pošljejo svoje pripombe na naslov poročevalca: Aleks. Alt, Studenci pri Mariboru, oziroma strokovnemu tajniku. Nato skliče najkasneje o Božiču 1925 poverjenik naša stroške organizacije skupno sejo obeh odsekov, ki osnutek končno redigira in pričetna odseka z delom do prihodnje pokrajinske skupščine, kjer dobi poslovnik svojo končnoveljavno sankcijo.

Člani obeh odsekov so: I. Gnus Anton, Dimnik Ivan, Zupančič Vita, Gregorič Vinko, Požar Vlado; II. Šumer Hinko, Alt Aleksander, Knaflič Rado, Majcen Mirko, Godec Marija.

plebiscita priredila manifestacijska zborovanja, in vsem šolskim vodstvom, da prične v torek, dne 6. t. m. razpošiljati brošure, iz katerih bo možno črpati potrebno snov za predavanja o Koroški Sloveniji.

— **Stare, dobro ohranjene šolske klopi** za višje razrede, proda po nizki ceni Upravni odbor meščanske šole v Ribnici. Naprodaj so tudi šolske omare in table na stojalih. Šolska vodstva naj opozore krajne šolske svete na to izredno priliko.

— **Za Jugoslovensko Matico.** Namesto venca na grob svoji tovarišici gdčni Justini Schwingerjevi je zbralo učiteljstvo osnovne šole na Viču 295.— Din za Jugoslovensko Matico. Iskrena hvala!

— **Darujte za Učiteljski konvikt in Učiteljski dom.** Podpirajmo sebe in svoj stan!

— **Za prijatelje gob vesela novica.** Marsikdo si je želel nabaviti praktično knjigo »Naše gobe«, a mu je bila cena previsoka. Sedaj se je javil plemenit mecen za ljudsko prosveto ter naklonil založništvu znatno svoto s pogojem, da se cena knjigi tako zniža, da si jo more nabaviti vsak prijatelj gob in prirode sploh. Vsled tega je založništvo z današnjim dnevom znižalo ceno knjigi »Naše gobe« od 100 na 50 Din. Obenem se je znižala tudi cena obema zlozljivima tabelama za šole od 132 na 100 Din, a isti, toda nezložljivi tabeli na tanjšem kartonu se dobita za 40 Din. Sedaj pač ne bo izgovora, da si sleherni šola poleg knjige nabavi tudi obe tabeli za nazorni in prirodopisni pouk. Oboje se naroča pri vseh knjigarnah. Naročniki naj se požurijo, ker zaloga ni več prevelika.

— **Poročila** se je v soboto tov. Marija Kosmač iz Boršta pri Trstu z g. Andrejem Šifrar, zadržnim revizorjem v Ljubljani. Čestitamo!

— **»Zvona« in »Planinskega Vestnika«** je še nekaj letnikov in posameznih številč naprodaj. Več pri upravi tega lista.

Razpisi služb.

— **Razpis stalnih učnih mest v mariborski oblasti.** Na osnovnih šolah v mariborski oblasti so se razpisale stalne službe. Prošnje je treba vložiti pri pristojnem šolskem upravitelju do 10. novembra 1925. Natančnejši razpis učnih mest je v Uradnem listu od oktobra 1925.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.** V vzpodbudo ostalim učit. društvom sporočamo danes veselo vest, da je članstvo Litijškega učit. društva, ki je zborovalo 3. oktobra t. l. v Ljubljani, soglasno sklenilo na predlog navzočega konviktovnega predsednika tov. Lapajne-ja, pristopiti k Učit. konviktu z letno članarino po 100 Din. Poleg tega je navzoče članstvo plačalo na pred.og tov. Zupančiča iz Litije po 10 Din članarine za leto 1925, skupaj 540 Din. S tem je postal vsak navzoči član tega društva tudi konviktov član. Hvala in živela učiteljska požrtvovalnost in zavednost! Isto je sklenilo tudi Kočevsko in Logaško učit. društvo ter ono Ljubljanske okolice. Preostala društva posnemajte! Dosedanji letošnji prispevki znašajo 7382 Din.

Jos. Kopal, blagajnik.

Obrambni vestnik.

ALI JE DELO ONOVNOŠOLSKEGA UČITELJA RES PONIŽANJE?

— aby lide mysllili —
Masaryk.

Prečudno dirnejo učitelja besede, katere je napisal v »Novi Pravdi« z dne 25. IX. neki profesor: »Ponižali so profesorja v osnovnošolskega učitelja, ker morata sedaj oba pisati »Dnevnik«.

Gospodu piscu samo tole v premišljevanje: Ali je res vsak profesor eo ipso nad vsakim osnovnošolskim učiteljem? Kaj se je treba profesorju »ponižati« n. pr. pred učiteljem — narodnim delavcem — ki je duša kulturnim društvom, raznim ustanovam itd. No, mogoče bi se tak ženin sramoval celo velikega češkega pesnika — samo zato, ker ni profesor, ampak učitelj?

Čimbolj premišljujemo izraz »ponižati«, tem manj moremo verjeti, da je avtor tiste jeremijade zares akademik. (Čitaj Ben Akiba: »Traži se akademik!«) Ako pa je, se prav gotovo kričeče loči od mnogih svojih kolegov. Ne glede na to,

ali je pisanje »Dnevnika« res tako nečastno delo (saj so povsod znani gg. profesorji, ki so prišli v zadrego pred dijaki vsled nepripravljenosti, oziroma so čisto pozabili, kar so predavali zadnje uro — to je človeško!) — se nam zdi danes predvsem čudno, da zapiše resen inteligent tako breztaktnost, toliko brezmišelnost!

Tak ženin nemara niti ne čita časopisov, saj bi tudi iz njih vsaj malo izpoznal delovanje učiteljstva za dobrobit naroda in države.

Odprite, gospod, čitajte slavno Masarykovo delo »Světová revoluce« in s prav posebno pazljivostjo čitajte odstavek »Demokracija zahteva novega človeka«. Spoznali bode, kaj je malomestno ozko obzorje!

Dopis gospodov je dokument posebne vrste. Pri čitanju smo se spomnili na Tito Dorčića, na tega predstavnika »tudi akademikov« ter na njegovo duševno ubožstvo.

Polemika.

V RAZMIŠLJANJE.

»Ako je burja, stopi malo v zatišje. Če si šibek in slab; ti učitelji pa korakaj nemoteno svojo pot dalje! Burja bo minila in zopet zasije solnce. Ali bi te potem ne bilo sram, da ti je nekaj krivic omajalo vero v pravico« itd. (Iz pisma odličnega učitelja nacionalista v št. 36. »Uč. T.«)

Te besede so se nam servirale* v našem listu. In ker so programatične, ali recimo taktičnega pomena, mislim, da ne smemo kar tako mimo njih. Ni v njih izražena le konfuznost* naše poti, ki jo ubiramo že par let, ampak vsebujejo tudi velik nauk nemoraie*, ki nas ne bo pripeljal drugam kot v propast. Učiteljski idealist, ki resnično ljubi svojo domovino, ne bo nikdar nikoli akceptiral nauka, ki ga uči zaplotništva*. »Čakaj brate, ko pride na površje moja partija...« je priljubljeno geslo na jugu. Politika zatišja ni nič bolj moralnega! Po tem nauku naj čakamo danes v skupnem zatišju, da se burja poleže, ali bolje slovenski: da gre kdo drug po kostanj v ogenj (kajti take vrste burij se ne poležejo same ob sebi); jutri bomo čakali vsak zase v svojem zatišju, da vzame soseda hudič* in — nam zasije lepše solnce. Ne! Tako se ne izraža poštena vera v bodočnost in ideale! V Jul. Krajini in na Koroškem so šibki in slabi; kaj bi dejali mi, ako bi se oni ravnal po tem nauku? In kako bi vplivala taka taktika na tamošnje ljudstvo, ki gleda na naše tovariše onkraj mej, kot gleda ovca na pastirja? Kdor nosi v svojem srcu pravo vero v pravico in v bodočnost naše države, se ne bo skrtil, ko zaveje nevarna burja preko dežele in grozi zrušiti ideale, za katere smo se vedno borili, ampak bo stopil na plan, da zajezi njeno moč! Šibkost in slabost ni lastnost pravih borcev! Josip Ribičič.

Opomba uredništva: Prinašamo neokrnjeno ta dopis, daš se z izrazi pod* ne strinjamo. Besedo prepuščamo našem dopisniku, ker je iz članka samega razvidno, da on ni hotel nikdar v navedenem smislu tolmačiti svojih besed, o čemer smo tudi mi uverjeni.

Podmladek Rdečega Križa.

PRI I. FERIJALNI KOLONIJI PODMLADKA RDEČEGA KRIŽA.

Kako je zanimanje naše vlade za Podmladek znači že mnogobrojen obisk njenih funkcionarjev pri I. fer. kol. na Dovjem, Dne 11. julija t. l. je nadzoroval kolonijo inspektor ministrstva narodnega zdravja g. dr. Katičič v spremstvu oblastnega inšpektorja srednjih šol in predsednika P. R. K. gosp. Westra. Učenka IV. meščanskega razreda Anica Ravnikarjeva ga je po toplih besedah obdarovala s kitico naših planinskih hčera. Prav laskavo se je izrazil na izborni prireditvi in se prepričal o zdravstvenem stanju kolonistov. Vsak je namreč dobil že v šolski polikliniki matični zdravstveni list, v katerega se je tedensko vpisovalo napredovanje v teži. Nekateri so med tem časom pridobili kar nad 3 kg, kar je pri mali teži in slabosti posameznih skoraj neverjetno, a resnično. Gospod inšpektor Wester je pozneje še enkrat došel s Trigava na Dovje, a se radi premalega časa ni mogel več podati med deco, kar mu je bilo prav žal. Takih prijateljev mladine nam manjka. On ni sa-

Splošne vesti.

— **Obvezno članstvo Učit. konvikta** so sprejela okr. učit. društva: Kranj, Kamnik, Kočevje, Litija, Logatec, Ljublj. okolica. Temelj je vzidan! — Lapajne.

— **Nered na mošk. učiteljsku v Mariboru.** Neverjetno je, kaj si dovoljuje naša šolska uprava — dozdevno le radi patronance sv. Birokracija! — na škodo našega šolstva: Minil je že cel mesec pouka in na gori imenovanem zavodu še ni bilo niti 1 ure slovenščine in srbohrvaščine. Nezasedenih je 24 tedenskih ur. Materinščina, ki tvori temelj vsemu osnovnošolskemu pouku, pa se na vzgajališču za učitelje tako zanemarija! — Konštatacija tega dejstva zadostuje, komentar si more vsakdo dodati sam.

— **V Jurkloštru** je občinski odbor v zadnji seji izvolil šol. upravitelja Matej Kavčič-a ob priliki njegove upokojitve častnim občanom. Imenovani je služil tam 29 let, ter si je v svojih vestnih delom v šoli in miroljubnim vzornim vedenjem pridobil spoštovanje vseh; veliki župan ljubljanske oblasti pa mu je za njegovo 44 letno požrtvovalno službovanje izrekel svojo pohvalo.

— **S Krvavca.** Pred lepim planinskim domom občuduje tujec krasno gorenjsko ravnino. Žal mu je, da ne pozna imen posamnih selišč in vodnih tokov. Mimo pride turist, katerega naprosi za pojasnila. Ker je bil mož pregret, se opraviči, izroči pa tujcu »ročni zemljevid ljubljanskega okrožja, obsegajočega Kamniške planine, Gorenjsko ravan, Ljubljansko polje in Mežiško dolino.« Po zemljevidu je mož opazoval vse obzorje med Tržičem, Kranjem, Loko, Ljubljano in se preko Moravškega hribovja oziral čez Menino planino gori proti Vranskemu uprav do Prevalj. Zemljevid mu je razgrnil plastiko Grintavčevega predgorja in ozadja s celotnim omrežjem turistovskih potov.

Prišedši v Ljubljano je mož takoj kupil nekaj izvodov zemljevidov Savinjskih planin, ki jih je dobil v Frančiškanski ulici 6 (dvorišče, I. nadstropje) pri Učiteljskem konviktu po 7.5 Din, dočim jih knjigarne prodajajo po 10 Din.

— **Vsem društvom in šolam.** Jugoslovenska Matica sporoča vsem društvom na deželi, ki bodo na petletnico koroškega

Zahtevajte v šoli le zvezke Učiteljske tiskarne.

mo inšpektor, ampak tudi predsednik oblasnega odbora Podmladka Rdečega Kriza v Ljubljani in največji njegov propagator, ima srce na pravem mestu.

28. julija t. l. nam je pa pripeljal namestnik predstojnika higijeničnega zavoda v Ljubljani, gospod dr. Mis, kar dva društvena tajnika, in sicer prvega celo iz Beograda, profesorja gosp. Žečevića, drugega pa iz Ljubljane, višja šolskega nadzornika gosp. Gabrška. Prvi je imel s sabo malega sinka, ki se je kar domačega čutil med veselo mladino. Ta je pa tudi vso deputacijo tirala na Peričnik, Gostje se niso mogli načuditi krasni Gorenjski; škoda je, da je gosta megla zakrivala naše divne velikane. Centralni tajnik prof. Žečević je v svoji navdušenosti obljubil kolonije vsestransko podpirati. Njegovo mnenje je, da mora imeti vsaka šola vsako leto svojo kolonijo kar bo pa menda iz materialnih in nadzorovalnih ozirov nemožice, 600 Din na osebo ni malenkost, od 6. zjutraj pa do 20. zvečer nadzorovati, imeti vso odgovornost in skrbeti za vso prehrano pa tudi ni mala požrtvovalnost. Nervoznosti nadzornik pač nikjer, še manj pa tu, ne sme poznati. Hvaležna je pa deca veliko bolj, ko v šoli. Pri kupi se ti tako, da jo s težkim srcem zapustiš, Dnevi hite ko ure. Posebno izleti so jako poučni. Seveda moraš imeti dober zemljevid in dobro preračunati zmožnost pešcev.

Pa tudi privatnih obiskov ni manjkalo. Več staršev je obiskalo svoje malčke in se veselilo z njimi v krasni naravi. Malo nevoljni so bili nekateri na strogi dnevni red, a ga na pojasnilo odobraval. Brez strogega reda je pač vsaka kolonija izključena. Začetna nevolja zgine po par dneh, posebno po malih nesrečah. Učenec se ne drži čete, zaide in ga je treba iskati, kar v gozdu pač ni lahko. Nauči se pa vsak natančnosti, posebno pa tovarštva, kar je v današnjih povojnih časih največ vredno. Skrb za vsakega poedinega je bila tako velika, da je deca takoj pogrešila kakega odsotnega in tako dolgo ni nadaljevala poti, da se ni počasi prigugal. Nešteto veselih in tragikomičnih scen nudi taka kolonija opazovalcem, katerih je imela nebroj. Tujci so redno prihajali na igrišče in kopalnice ter se divili smeli mladini posebno v vodi. Sava je tu tako prikladna za kopanje, da je skoro vsaka nesreča izključena.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k Mladinski list »Zvonček«. Izšla je prva številka »Zvončka«, letnika 1925/1926. Odslej bo namreč list izhajal v 10. zvezkih in sicer v mesecih september pa do junija. Že prva številka je res nadvse lepo opremljena in tudi po vsebini zelo zanimiva. Na prvem mestu prinaša pesnitev »Ljubljana« — proizvod našega priznanega pisatelja in pesnika E. Gangla. Dalje vsebuje že ta številka začetek povesti »Kocljeva osveta« izpod peresa priljubljenega pisatelja J. Vandota. Povest bo izhajala v celem tekočem letniku. Zanimivo je opisan tudi naš kraljevi Beograd po stricu Pavletu. Dalje vsebuje ta številka še več drobnih povestic in spisov, ki bodo gotovo ugajali našim malčkom. Ne manjka v listu niti privlačnega dela »Pouk in zabava«, niti priljubljenega »Kotička Doropoljskega«. Že po prvi številki sodeči bo ta letnik vreden vrstnik vsem svojim predhodnikom. Naročnina je znižana letos na Din 25 letno. Ne moremo dovolj priporočati ta najboljši mladinski list in naše geslo bodi: V nobeni hiši ne sme manjkati »Zvonček«. Učitelji, priporočajte povsod ta list!

—k 30 troglasnih mladinskih zborov za višjo stopnjo osnovnih šol in za meščanske šole zbral in harmoniziral Ciril Pregelj, učitelj v Celju. — V višje organiziranih osnovnih šolah in v meščanskih šolah v Sloveniji se pridno goji večglasno narodno petje. In prav je tako! Saj tudi naša šola odrasla mladina najraje prepeva narodne pesmi, ki jih vreže največkrat na tri, večših tudi kar na štiri glasove. To je Slovincem že prirojeno.

V šoli smo doslej občutno pogrešali primerne troglasne pesmi. Nujna potreba je napočila tovariša Preglja, da je skrbno zbral v lično vezani knjigi 30 lepih, melodiozno jako učinkovitih jugoslovanskih pesmi, ki so po besedilu povsem uporabne za šolo, in jih spretno harmoniziral v pristno narodnem duhu. Mladina jih bo prav rada in z veseljem prepevala, zakaj vsak posamezen glas je melodiozen in zato lahko peven ter se giblje v primernem glasovnem obsegu.

Zbirka vsebuje 16 slovenskih narodnih pesmi: Kje so tiste stezice, Prav lepo je v vrgred, Pastirc na pase ovce tri, Spomladi vse se veseli (nagrobica), itd.; 10 hrvaških in srbskih narodnih pesmi: Tamo daleko, Čergo moja čerģice, popoln Mokranjčev II, šopek srbskih narodnih pesmi itd.; 4 znane umetne pesmi slovenskih skladateljev, ki so ali bodo skoraj ponarodele: E. Adamičovo »Tam gori za našo vasjo«, G. Ipravčovo »Zvečer«, F. Gerbičovo »Pastirček« in J. Aljažovo »Triglav«. — Vse pesmi so res skrbno izbrane in jako prikladne tudi za ženski troglasi zbor. Nekatero je možno peti dvoglasno.

Dasi je vezava knjige lična, vendar ne morem tega trdit o posebni ličnosti pisanih not, ki so litografirane. Tudi ne odobravam harmonizacije državne himne, ki je v začetku — prvih 8 taktov — dvoglasna, nadalje pa troglasna. Narod naj poje državno himno vedno enoglasno; le takó najbolj učinkuje njen pobožno-veličastni navev. K 7. točki navodila za troglaso petje naj omenim, da običajno stoji prvi glas na levi, drugi glas pa na desni od pevovodje.

Vsekako je učitelstvo hvaležno tovarišu Preglju, da je izdal in založil na lastne stroške to lepo zbirko pesmi, ki jo te dni razpošilja posameznim šolskim upraviteljstvom in ravnateljstvom na ogled in v nakup. Ob povoljni prodaji te naklade namerava izdati kot II. del še nadaljnjih 30 troglasnih mladinskih zborov. Cena I. delu je 20 Din za izvod. Učiteljstvu kar najtopleje priporočam to knjigo z željo, naj jo pridno uporablja pri pevskem pouku ne le v šoli, marveč tudi pri kulturnem delu zunaj šole, v pevskih zborih, bralnih društvih itd.

—k Stanko Premrl: 4 ženski dvospevi s spremljevanjem klavirja in Emil Adamič: 8 lahkih moških zborov. Obe zbirki sta izšli v založbi pevškega društva »Ljubljanski Zvon«. Dobe se tudi posamezni glasovi (dvospevi) in posamezne partiture. Naročila na naslov: Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani, založba muzikalij. Te lepe in lahke skladbe bodo našim zborom zelo dobro došle in jih radi priporočamo tudi zategadelj, ker so zelo poceni.

—k Zbori. Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Urejuje Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Deveta in deseta številka (september in oktober) prinašata E. Adamičev daljši, zelo učinkoviti mešani zbor »Kresovale tri devojke« na O. Župančičovo besedilo, dalje dve posrečeni harmonizaciji jugoslovanskih pesmi »Suzno oko moje«, »Vozila se šajka« Josipa Brnobiča in E. Adamičev moški zbor s sopranskim solom »Mara v jezeru«. — Skladbam sta priložena vabilo na slavnostni koncert »Ljubljanskega Zvona« dne 5. oktobra t. l. in prospekt za novo, v založbi pevškega zbora Glasbene Matice v Ljubljani izšlo Pevsko vadnico Fr. Marolta. — »Zbori«, ki bodo drugo leto izhajali povečani z literarno prilogo, se sami priporočajo.

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

—i Imenovanja v ljubljanski oblasti. Josip Lipovec, kontrak. š. uprav. v Voklem, se sprejme v drž. službo, postane stalen; Ljudevit Potočnik je imenovan za sreskega šolskega nadzornika v Laškem; Alf. Završnik iz Kočevja v Ribnico; Marija Kržič iz Tržiča na Jesenice-Lesce (srb.-hrv.)

—i Imenovanja v mariborski oblasti. Robert Kenda, kontrak. prof. na drž. m. učit. v Mariboru, se sprejme v drž. službo, postane stalen; Josip Žagar, učitelj risanja na gimn. v Mariboru imenovan na mešč. š. v Ljutomer; Ana Bregant-Arko iz Sladkega vrha v Ruše; Bogomil Gerlanc, premeščen z deš. mešč. šole v Celju na deško mešč. š. o v Ptuj; dr. Maks Kovaričič, prof. drž. realke v Mariboru se dodeli na drž. moško učiteljske v Mariboru; Svoimir Jamšek, premeščen iz Vučje vasi na deško meščansko šolo v Ptuj; Accetto Valentin, premeščen v Moravče; Pirc Maks v Žalcu, dodeljen mešč. šoli v Žalcu.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

= Učiteljsko društvo za Krški okraj zboruje v soboto, dne 24. oktobra ob pol 10. uri v risarnici v Krškem s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsedništva. 2. Poročilo o okrajni in državni skupščini. Poročata tov. Pečnik in Jurčec. 3. Deška ročna dela (kartonaza, pletarstvo in mizarstvo), referira tov. Seliškar, Omerza in Vanič. 4. Smernice prosvetnega dela. Poroča tov. Seliškar. 5. Slučajnosti. — Udeležba obvezna. Na zborovanje so vabljeni vsi v naš okraj nanovo došči tovariši in tovarišice.

= Kranjsko učit. društvo zboruje v soboto dne 17. oktobra t. l. ob 8. uri v Škofiji Loki v Sokolskem domu in sicer skupno z Ljubljanskim učiteljskim društvom. Predavanje tov. Fr. Piškove; Koroški dan in Ant. Lovšeta: Naš prosvetni program. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi predavanje prof. dr. Pavla Brežnika: »O računskem stroju metrično-dekadnega sistema z aritmetičnimi in geometrijskimi pripomočki«. Iznajditelja: dr. Djoka Bogojevič in Ljubomir Stanojevič. Udeležba obvezna.

Predsednik.

= Ljubljansko učit. društvo zboruje v soboto dne 17. oktobra t. l. ob 8. uri v Škofiji Loki v Sokolskem domu in sicer skupno s Kranjskim učiteljskim društvom. Predavanje tov. Fr. Piškove; Koroški dan in Ant. Lovšeta: Naš prosvetni program. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi predavanje prof. dr. Pavla Brežnika: »O računskem stroju metrično-dekadnega sistema z aritmetičnimi in geometrijskimi pripomočki«. Iznajditelja: dr. Djoka Bogojevič in Ljubomir Stanojevič. Tovariši, ki poučujejo popoldne v obrtno-nadaljevalnih šolah se vrnejo z opoldanskim vlakom. Udeležba obvezna.

Predsednik.

= Mokronoški krožek zboruje v soboto 17. oktobra ob 10. uri popoldne v mokronoški šoli. Poleg običajnega dnevnega reda je še: 1. Ljud. Stiasny: »Spomini iz mojega nadzorniškega službovanja.« 2. Ivan Pirnat: »Pokojni naučitelji Iv. Lavrič kot človek in učitelj.« 3. Ogled nagrobnega spomenika Iv. Lavriča. Pričakujem po-noštevilne udeležbe tudi od strani novodošlih tovarišic in tovarišev. — V. Bercé.

Poročila:

+ Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo na Rečici dne 6. VI. t. l.; navzočnost 80%. Prisotni so bili kot gostje: p. Marout Hubert iz Nazarij, A. Rozman iz Smartnega ob Paki, Ana Kogoj in Fran Kotnik iz Rečice in Zorko Kotnik z Gorice; Josip Terčak je pa še itak naš član. Predsednik pozdravi navzoče prav iskreno ter poroča, da je prijavi za »Prosvetni osek« Milka Rainerja iz Ljubnega kot načelnika. Lucijo Rainerjevo istotam kot tajnico, Branka Zemljčiča iz Rečice kot gospodarja in Josipa Korbana ter Mimico Vrečko kot odbornika. Navzoči so poročilo odobrili. Na to so se vršili referati in živahne debate o razdelitvi podrobne učne snovi za višje organizovane osnovne šole.

Ker je bil dosedanji predsednik društva V. Pulko imenovan sreskim šol. nadzornikom, se zahvali navzočim za njihovo vztrajnost in marljivo sodelovanje pri društvu ter izjavi, da odloži predsedništvo. Zemljčič Branko se mu zahvali za dolgoletno vodstvo društva in po želji navzočih prevzame kot dosedanji podpredsednik začasno predsedništvo.

Nato pojasni sres. šol. nadzornik V. Pulko navzočim, kako je izdelovati »Polugodišnji izveštaj« in še drugo. Zborovanje je končalo s splošno zadovoljnostjo.

+ Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je zborovalo v soboto dne 19. sept. 1925 v Radenci, kjer je bilo od 72 članov 63 navzočih. Razven domačega učiteljskega pozdravi predsednik gosta nadzornika tov. Cvetka in tov. Požegarja iz Prekmurja, v imenu društva pa čestita zvezi Stopar-Robič in imenovancem upraviteljem Vundrl ter Rus in Paulič, Upokojencema tov. Zacherl Francu tov. I. Schneider kliče tov. predsednik še na mnoga leta!

Po prečitanih dopisih in odobrenem zapisniku se opozori na Učit. Samopomoč, h kateri se je po zborovanju zglašilo 21 novih članov.

Predavanje. Tov. nadzornik Karbaš Franc predava temo: »Smernice za delo v šoli in izven

šole«. Na čelo dne predavatelj stavek, da kot nadzornik od učitelja v šoli delo zahteva, izven šole pa na delo vabi. V šoli ne gledaj kaj, ampak kako si naučil. Da bode pouk učinkovit, je treba vsestranske in temeljite priprave osobito mlajšim učiteljem. Bodi v vsakem oziru vreden, tovariški in samozavesten. Predavatelj povdarja, da strankarstvo in politika ne spadata v šolo. Podroben učni načrt je neobhodno potreben, uporablja se pa naj tako, da ne bo spona in strašilo za učitelja. Učitelj bo našel hvaležno polje tudi izven šole v čitalnicah, telov. in pevskih društvih itd. Pri vsem tem pa ga naj diči in navdaja vsak čas čut navdušenega državljana in nikdar naj se ne vpraša pri delu kaj hasne meni, ampak kaj in koliko sem koristil mladini. Razvila se je prav živahna debata, iz katere se je izcimila resolucija v zadevi učnega načrta. Tov. Mavrič se predavatelju za prepotreben in umesten referat iskreno zahvali.

Sprejele so se resolucije s sledečo kratko vsebino in poslale UJU v Ljubljano. Ljutomersko učit. društvo odločno zahteva:

1. da izgine že vendar enkrat nered pri šolski upravi in ista nastavi v začetku šol. leta pravočasno učne moči;

2. da se naj ne uporabljajo šol. poslopja za rekrutacijo voj. novincev;

3. da se naj ne priporoča v nakup učil, dokler niso priznana od strokovnjakov;

4. da se šol. upraviteljstva in učiteljska naj ne obspava z grmadami raznih nabiralnih pol in dopisov, pisanih v čudnem tonu nekakih pozivov;

5. da se mu čimprej pošljejo preporebna navodila in pojasnila k novoizdanemu učnemu načrtu, da se odstrani disorijentacija, ki je nastala vsled prenegle in preuranjene uvedbe tega načrta. Naj se v bodoče ne izdajo več ministrske uredbe, ki so v protislovju z obstoječimi zakoni. Z ozirom na razpredeltev učne snovi na posamezne razrede napravlja načrt vtis, da ga niso sestavljali učitelji.

Prihodnje zborovanje se vrši v soboto, dne 7. novembra pri Sv. Križu.

+ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 26. maja 1925 v Rogaški Slatini. Od 70 članov navzočih 46.

Zapisnik se odobri.

Predsednik pozdravi nova člana tov. Gorupa in Kincla ter vabi mlajše tovariše(ice) da prosijo za sprejem v višjo pedagoško šolo

»O uradovanju in uradnih spisih« je referiral tov. Rudež, dokazal veliko vrednost in potrebo točnega uradovanja ter praktičnost vestno dovršenih uradnih knjig. Izmed mnogih veljavnih naredb je posebej omenjal one, ki vzbujajo med nami največ nevolje, ker so na videz nepotreben balast, a so v skritej jedru vrlo pomembne. Na željo poročevalca se je vršila debata pri vsaki točki sproti ter se je tekem nje marsikaj razjasnilo. V izredno živahno debato so posegali tov. Žumer, Glinšek, Cenčič, Mušič, Stritar, Fink i. dr. ter h koncu ugotovili, da je bil ta razgovor skrajno potreben.

Predlogi: Na poziv tov. Stefanciose je bil ponovno sprejet predlog, da se naj že vendar odpravi kolektivna na osnovnošolska naznanila.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu »Gospodinjki tečaj za učiteljice«, pride v prihodnjo »Prosveto«.

—lu Društvene poročevalce prosimo, naj bodo kratki. To je v njihovem interesu, da ne bodo zastajala društvena poročila. Nepotrebnih poročil naj ne navajajo, tudi ne izčrpkov predavanj, ker s tem postanejo poročila dolga. Uredništvo ne utegne krajšati poročil, ker s tem izgubi več časa, kakor če jih spiše znova. Na posebnem listu naj bo še: ime društva, dan in kraj zborovanja, število udeležencev in teme predavanj in poročil ter predavatelj, kakor je to natisnjeno v »Prosveti«. Tudi sklepi in resolucije naj bodo na posebnem listu, da jih lahko prinesemo pred poročilom, na drugem mestu.

—lu Da bomo lažje hitreje uvrstili društvena poročila, jih bomo prinašali v petitu. S tem pa ni rečeno, da so manjvažna od drugega gradiva. Nekateri se pritožujejo čez književnost, drugi jo zahtevajo in hvalijo pregled novih knjig, ki ga dobe s tem; posebno knjižničarji, da se vedo orijentirati. Vsem ni mogoče ustreči!

Relikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK.
POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO.

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

„KARO“ čevlje

Lastne delavnice. Cene solidne.

MARIBOR
Koroška cesta 19

Le najbolje je najceneje

Znižana cena! Znižana cena!

Plesničar-Grum:

Jugoslavija

I. Slovensko ozemlje.

10 zemljevidov in 24 pokrajinskih slik.

Vež. Din 22.—, preje Din 28.—

Odobrena kot pomožna učna knjiga za 4. šolsko leto osnovnih šol.

Naročila sprejema UČITELJSKA KNJIGARNA, LJUBLJANA

Naročajte Dr. Rusovo knjigo, Prva pomoč.

Glavni in odgovorni urednik Ivan Dimnik v Ljubljani.

Izdajatelj: UJU — poverjenišvo Ljubljana, odgovoren Luka Jelenc v Ljubljani.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani; zanjo odgovarja France Štrukelj v Ljubljani.